

ELS LLIBRES I LES COSES

IGNASI ARAGAY

“És millor ser una prostituta que un polític”

Per Plutarc, sabem que l'hetera Timandra va ser l'amant del general i polític Alcibiades (450 aC - 404 aC), una gran figura de l'època de Pèricles i Sòcrates, aquella Atenes enfrontada amb Esparta durant la llarga Guerra del Peloponès, que va durar vint-i-set anys. Poca cosa més se'n coneix, de Timandra. Aquest buit femení, tan habitual en la història, és el que va permetre a l'escriptor greco-suec Theodor Kallifatides, prou conegut dels lectors catalans pels seus textos autobiogràfics, convertir-la en una dona meravellosa i fer-la protagonista d'una novel·la que ell mateix considera un dels cims de la seva obra. És, en efecte, una bella història d'amor i de mort. “Tot era tan estrany. El bé i el mal, la vida i la mort, l'amor i l'oblit. Una cosa s'endinsava en l'altra, una cosa naixia de l'altra i tornem al principi, en un moviment incessant, com les onades del mar”, diu Timandra.

La rialla i la mentida, els enigmes sense resposta, la llibertat en l'amor, els plaers en la foscor, sofismes i paradoxes, somnis de poder, la grandesa de l'ànima i la desmesura de la carn, la venjança, la justícia i l'amistat, els déus terrenals, la passió per les idees, i el pas del temps i la mort com les úniques certeses... Hi és tot, a *Timandra* (Galàxia Gutenberg, en traducció de Montserrat Camps), una gran singladura humana, un homenatge a la Grècia clàssica: ori-

gen i final. Què és el que no podem trobar en aquell petit univers? Kallifatides sap concentrar en una vida tota la saviesa immortal d'aquella civilització iniciàtica. ¿O potser va ser un final i el que ha vingut després només són escorrialles?

Timandra, l'hetera, la prostituta, la dona lliure empoderada del seu cos, l'enamorada que parla de tu a tu al seu amant, la mare que renuncia a la filla, l'amiga de Sòcrates...

“Jo no era ni un filòsof ni un polític. No podia governar ni el pensament ni les accions dels homes. Jo era una hetera. Proporcionava plaer i joia eròtica. Res més. En el millor dels casos potser despertava algun somni que els homes duïen a dintre com una ostra du una perla”. De nou el mar. “La vida s'assembla a un mar obert, en què tots els viatges són possibles”. Timandra, seren interior i tempesta dels sentits, plor i joia. I paraula. “La meva ment ha esdevingut el meu punt erogen més sensible”.

El gaudi i el perill de la paraula travessen tota aquesta aventura àtica, democràtica, hel·lènica. Les persones “no solament estimen amb les paraules, sinó que estimen les paraules mateixes. Són la seva

realitat extrema”. Paraules que ressonen a l'àgora política: “Només una ciutat refinada i democràtica té escàndols. Els bàrbars no tenen escàndols, ni tampoc els tirans. La democràcia té el seu preu”. El preu de la retòrica i la demagògia, aleshores com avui. “És millor ser una prostituta que un polític”, havia dit un dia ella.

Sòcrates cercava el coneixement i la virtut, Heràclit creia en el canvi... I Alcibiades? Ambició i encès, no tenia fe en res: “Jo faig la guerra com faig l'amor, sense prejudicis”, li diu a Timandra quan s'acosta el final, tots dos

GETTY

sols, refugiats en una caseta de camp a Frígia. Fan l'amor i parlen. Dues ànimes lliures, bessones, encadenades per una força invisible. Tots dos sabien, ella com a hetera i ell com a polític i militar, que ser estimat per tothom és com ser estimat per ningú. Només es tenien l'un a l'altre.

Han passat els segles, però llegim aquesta fabulosa recreació d'aquell món grec de fa 2.500 anys i és com si l'enyoréssim, com si l'haguéssim viscut en somnis. Com si, a la vora de l'aigua salada, sentís encara avui els sospirs sufocats d'una irreal nit d'amor. ♦♦

ELS MÉS VENUTS

CATALÀ

FICCIÓ

[1] Benvolguda
EMPAR MOLINER
Columna
232 pàgines i 20,90 € **1/4**

[2] El monstre de Santa Helena
A. SÁNCHEZ PIÑOL / La Campana
304 pàgines i 19,90 € **2/2**

[3] Mamut
EVA BALTASAR
Club Editor
128 pàgines i 17,50 € **3/7**

[4] Nosaltres, després
SÍLVIA SOLER
Univers
224 pàgines i 20 € **-/32**

[5] Morir-ne disset
SERGI BELBEL
Proa
224 pàgines i 20 € **5/6**

NO-FICCIÓ

[1] Les hores incertes
QUIM TORRA
Símbol
312 pàgines i 25 € **-/1**

[2] Molts i ningú
CLARA PONSATÍ
La Campana
352 pàgines i 19,90 € **1/4**

[3] Rússia, l'escenari més gran del món
MANEL ALÍAS / Ara Llibres
464 pàgines i 21,90 € **4/24**

[4] La Vall de la Llum
TONI CRUANYES
Destino
384 pàgines i 21,50 € **2/9**

[5] Qui va matar l'Helena Jubany?
YAGO GARCÍA ZAMORA / Ara llibres
208 pàgines i 17,90 € **6/3**

CASTELLÀ

FICCIÓ

[1] El castillo de Barbazul
JAVIER CERCAS
Tusquets
400 pàgines i 21,90 € **1/5**

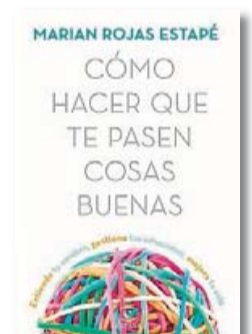
[2] El libro negro de las horas
EVA G. SÁENZ DE URTURI / Planeta
384 pàgines i 20,90 € **4/9**

[3] Violeta
ISABEL ALLENDE
Plaza & Janés
400 pàgines i 22,90 € **2/10**

[4] Últimos días en Berlín
PALOMA SÁNCHEZ GARNICA
Planeta
648 pàgines i 22,90 € **-/22**

[5] El mapa de los anhelos
ALICE KELLEN
Planeta
496 pàgines i 17,90 € **-/1**

NO-FICCIÓ

[1] Cómo hacer que te pasen cosas buenas
MARIAN ROJAS / Espasa
256 pàgines i 19,90 € **7/191**

[2] Por si las voces vuelven
ÁNGEL MARTÍN / Planeta
256 pàgines i 17 € **3/20**

[3] Encuentra tu persona vitamina
MARIAN ROJAS / Espasa
328 pàgines i 19,90 € **2/32**

[4] Antifascistas
MIQUEL RAMOS
Capitán Swing
638 pàgines i 25 € **-/1**

[5] Come mierda
JULIO BASULTO
Vergara
328 pàgines i 18,90 € **4/5**

Rànquing setmanal del Gremi d'Editors de Catalunya i LibriData
Posició setmana anterior / Setmanes en el mercat

UN TAST DE CATALÀ

ALBERT PLA NUALART

La nova proposta de lèxic de l'IEC i les agulletes

La Secció Filològica ha presentat l'edició en paper de la *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, III. Lèxic* (PEOLC-Lèxic), que té una primera edició digital des del 2018. Tant pel seu propòsit estandarditzador com pel fet d'adreçar-se sobretot als mitjans, sembla que hauria d'ajudar a trobar la millor manera de dir cada cosa –de cobrir les necessitats comunicatives–. En lloc d'això, s'esplaija en la riquesa dialectal: permet dir el mateix de moltes maneres però no sempre permet dir de manera clara i àgil el que necessitem dir. Ho concreto –per falta d'espai– en la paraula *agulletes*.

Tal com les defineix l'EsAdir, són “un adoloriment temporal, en forma de punxada, que apareix hores després d'un exercici físic intens no habitual”. Són, en termes científics, una miàlgia

diferida provocada per microruptures musculars, que serien les agulles petites que punxen. El terme castellà *agujetas* és tan específic i encertat (a diferència de l'anglès, francès, italià...) que, un cop catalanitzat morfològicament, ha arrelat en l'ús col·loquial: “Encara tinc agulletes”. Si això hagués passat amb un mot anglès, francès, italià, etc., es veuria com un èxit que ens enriqueix. Com que ve del castellà, sembla que cal barrar-li el pas proposant mots ja existents que no precisen ni denoten el mateix sentit.

LES AGULLETES SOLEN APARÈIXER EN DIFERIT, QUAN JA NO ESTÀS CRUIXIT, NI ESBRAONAT, NI BALDAT

Això explica que l'EsAdir, el principal referent dels grans mitjans de Catalunya, i el DNV, que fixa l'estàndard del País Valencià, recullin *agulletes*.

El PEOLC proposa, en canvi, “cruiximent (de la musculatura)” i “esbraonament”: *cruiximent* ve d'un estat de fatiga extrema que afecta sobretot els ossos i *esbraonar* és un verb balear que vol dir perdre el vigor, fatigar-se en alt grau, sentir dolor en els músculs de les extremitats per exercicis massa violents. EL DCVB el fa equivaler a *extenuarse*. Però el cert és que pots tenir agulletes sense estar fatigat. De fet, solen aparèixer en diferit, quan ja no estàs cruixit, ni esbraonat, ni baldat. Qui diu que té agulletes prioritza la comunicació. Qui diu que té cruiximents o esbraonaments (o fiblades), el purisme identitari. Que cadascú es preguntí què ajuda més el català. ♦♦